

A Kúria a ... vezető jogtanácsos által képviselt felperesnek a alperes ellen kötbér megfizetése iránt a Fővárosi Törvényszéken 21.G.42.370/2013. szám alatt folyamatban volt és a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.219/2014/3. számú ítéletével befejezett perében a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletet megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 16.766.620 (Tizenhatmillió-hétszázhatvanhatezer-hatszáz-húsz) forintot és annak 25.800.012 (Huszonötmillió-nyolcszáz ezer-tizenkettő) forint kamatát, valamint 1.000.000 (Egymillió) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az állam javára, felhívásra 900.000 (Kilencszáz ezer) forint kereseti, 900.000 (Kilencszáz ezer) forint fellebbezési és 1.674.900 (Egymillió-hatszázhetvennégyezer-kilencszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felek között 2003. július 18-án - közbeszerzési eljárás lefolytatását követően - vállalkozási keretszerződés jött létre 32.000 db (+-30 %) világoskék rendőrségi szolgálati hosszú ujjú ing és 16.000 db (+-30 %) fekete szolgálati derékszíj előállítására. A vállalkozói díjat az ingek esetében 2950 forint + ÁFA/db, a derékszíjak esetén pedig 2.900 forint + ÁFA/db egységárban határozták meg. A leszállítandó konkrét termékmennyiséget a keretszerződés szerint az egyes rendészeti és határőrizeti szervek által leadott eseti megrendelések jelölik meg, amelyeket az alperesnek 8 napon belül vissza kell igazolnia. A teljesítési határidő 2003. november 01. napja volt. Az alapanyag beszerzését az ajánlati dokumentáció műszaki leírásában megadott műszaki paramétereknek és a színmintának megfelelően az alperes vállalta. A felperes jogosult volt a keretszerződést írásban azonnali hatállyal felmondani, ha az alperes a teljesítési határidőben bizonyíthatóan három alkalommal nem szállítja le a termékek egészét vagy egy részét, illetve ha az alperes a felperes hibás teljesítésről szóló jelzésének kézhezvételétől számított 30 napon belül nem teljesíti hibátlanul a szerződéses kötelezettségeit. A jogszerű azonnali hatályú felmondás esetében a felperest a keretszerződés megghiúsult részéhez tartozó nettó szerződéses ár 20 %-ának megfelelő

meghiúsulási kötbér illetve meg.

A keretszerződés elválaszthatatlan részét képező ajánlati dokumentáció szerint az alperes alvállalkozóként a szerződés értékének 10 %-át meghaladó mértékben a ... Kft-t kívánta igénybe venni. Az ajánlati dokumentációhoz az alperes mellékelte a ... Kft. által gyártott „...” fantázianevelű ingszövet mintáját és akkreditált laboratórium megfelelőségi tanúsítványával igazolta, hogy az ingszövet megfelel az elvárt műszaki követelményeknek.

2003. szeptember 08-án az alperes tájékoztatta a felperest, hogy amiatt, mert a keretszerződés aláírására az eredetileg tervezett időpontnál később került sor, illetőleg mert az egyes rendészeti szervek csupán 2003 augusztusának második felében adták le konkrét megrendeléseiket, a szolgálati ingeket nem az ajánlati dokumentáció mellékletét képező szövetből és nem Magyarországon, hanem kínai alapanyagból, Kínában kívánja legyártatni. A felperes a külföldi alvállalkozó igénybevételeéhez nem járult hozzá, és a szerződést az ajánlati dokumentációban foglaltaknak megfelelően kérte teljesíteni. Többszöri eredménytelen levélváltást követően végül az alperes 2003. november 07-én a keretszerződés módosítását kezdeményezte akként, hogy az ingeket kínai alvállalkozó bevonásával további 30 napos határidőben legyártatja a „...” fantázianevelű anyagból, amennyiben az alapanyagot a rendelkezésére bocsátják.

A felperes a szerződés módosításához nem járult hozzá. 2003. november 14-én a szolgálati ingek tekintetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 300. § (1) bekezdésére hivatkozással - megfogalmazása szerint - elállt a keretszerződéstől, és felszólította az alperest a meghiúsulási kötbér megfizetésére.

Az alperes a kötbérigény teljesítésétől elzárkózott.

A felperes keresetében 16.766.620 forint meghiúsulási kötbér és annak 2003. december 22. napjától az ítélet jogerőre emelkedésének napjáig járó késedelmi kamatai megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította, a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint a felperes a rendelkezésre álló okiratokból kitűnően az alperes késedelmére hivatkozással elállási jogát kívánta gyakorolni. Jognyilatkozata - tartalmára tekintettel - azonnali hatályú felmondásnak nem tekinthető, az elállásnak pedig

nem álltak fenn a szerződéses, illetve a törvényes feltételei. A felperes tehát jogos ok nélkül zárkozott el a jogviszony folytatásától, így a vállalkozási keretszerződés az ő érdekkörében felmerült okból lehetetlenült. Meghiúsulási kötbér fizetésére mindezekre figyelemmel a felperes megalapozottan nem tarthat igényt. Teljesítési késedelemre hivatkozással meghiúsulási kötbér egyébként sem követelhető.

Megjegyezte a másodfokú bíróság, hogy a keretszerződésben foglaltak szerint az alperes nem volt köteles az ingeket a „...” fantázianevű szövetből elkészíteni, hanem helyette ugyanilyen tulajdonságokkal rendelkező más ingszövetet is felhasználhatott. Arra vonatkozó bizonyítékok pedig nem merültek fel, hogy a kikötött határidőben az alperes kínai alvállalkozó bevonásával ne tudta volna a megfelelő minőségű ingszövetet legyártani és a szolgálati ingeket előállítani. A „...” ingszövet gyártója helyett más alapanyaggyártó bevonása a másodfokú bíróság megállapítása szerint a szerződéskötés elhúzódása, illetve az egyes rendőrhatalóságok konkrét megrendeléseinek késedelmes leadása miatt vált szükségessé.

A jogerős ítélet ellen - annak hatályon kívül helyezése, és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a keresetének helyt adó döntés meghozatala, másodlagosan pedig az eljáró bíróságok új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt - a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel.

Kifejtette, hogy a jogerős ítélet sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését. A vállalkozási keretszerződés megszüntetésére irányuló, 2003. november 14-én kelt jognyilatkozatát ugyanis azonnali hatályú felmondásnak kell tekinteni. Az a körülmény pedig, hogy az alperes a részére leadott mind a 22 konkrét megrendelés teljesítésével késedelembe esett, a szerződés értelmében alapot adott az azonnali hatályú felmondásra és a meghiúsulási kötbérigény érvényesítésére.

Álláspontja szerint az, hogy az alperes kínai alvállalkozók igénybevételeivel kívánta a szolgálati ingeket legyártani, nem a szerződéskötés elhúzódása vagy a megrendelések késedelmes leadása miatt következett be. A rendelkezésre álló bizonyítékok szerint ugyanis az alperes csak a pályázat előkészítésének időszakában működött együtt a „...” ingszövetet előállító gazdasági társasággal, azt követően, hogy megnyerte a pályázatot, meg sem kereste a keretszerződés teljesítésében való együttműködés érdekében. Ez pedig arra utal, hogy az alperes eleve kínai alapanyagból, Kínában kívánta az ingeket elkészíttetni.

Végül megjegyezte, hogy tévesen állapította meg a másodfokú bíróság azt is, hogy a perben neki kellett volna bizonyítania, hogy az alperes által alkalmazni kívánt kínai alapanyag nem rendelkezett a „...” ingszövet tulajdonságaival. Az alperes közbeszerzési

eljárásban nyertes pályázatában ugyanis kifejezetten ennek az alapanyagnak a felhasználása szerepelt, és az alperes a Magyar Szabványügyi Testület megfelelőségi tanúsítványával igazolta azt is, hogy ez az inguszövet rendelkezik az elvárt tulajdonságokkal. A közbeszerzésekről szóló 1995. évi LX. törvény (Kbt.) rendelkezéseire figyelemmel ezért más alapanyag alkalmazására nem kerülhetett sor. A Kbt. szabályai egyébként az adott esetben a külföldi gyártó bevonását is kizárták.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból jogszabálysértő.

A felek a közöttük létrejött vállalkozási keretszerződés megfelelő teljesítését késedelmi, minőségi és meghiúsulási kötbér kikötésével is biztosították. A meghiúsulási kötbér fizetése az alperest a szerződés 15. pontja értelmében a felperes jogszerű azonnali hatályú felmondása esetében terhelte. Azonnali hatályú felmondásra akkor kerülhetett sor, ha az alperes legalább 3 megrendelés teljesítésével részben vagy egészben késedelembe esett (15.a.), vagy a hibás teljesítést 30 nap alatt felszólítás ellenére sem orvosolta (15.b.).

A felperes a 2003. november 14-én kelt jognyilatkozatával az alperes súlyos szerződésszegésére, mégpedig a Ptk. 300. § (1) bekezdés szerinti késedelmére hivatkozással kívánt a keretszerződéstől a szolgálati ingek vonatkozásában - a megfogalmazása szerint - elállni, és igényt tartott a meghiúsulási kötbér megfizetésére is. Ez a jognyilatkozat ezért helyesen - tartalmára tekintettel - a keretszerződés 15.a. pontja szerinti azonnali hatályú felmondásának minősül.

A megrendelések teljesítési határideje - eltérő megállapodás hiányában - a keretszerződés 3. pontja értelmében 2003. november 01. volt. E határidőt az alperes nem vitásan valamennyi, tehát mind a 22 megrendelés esetében túllépte, a felperes terhére pedig a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Ptk. 302. §-a szerinti, az alperes késedelmét kizáró jogosulti késedelem nem róható. Megállapítható tehát, hogy az alperes legalább 3 alkalommal késedelembe esett a megrendelések teljesítésével, vagyis a keretszerződés 15.a. pontja alapján helye volt az azonnali hatályú felmondásnak. Arra pedig a rendelkezésre álló bizonyítékok nem utalnak, hogy a felperes az azonnali hatályú felmondás jogát a Ptk. alapelvi rendelkezéseibe ütköző módon gyakorolta volna; erre maga az alperes sem hivatkozott.

Az azonnali hatályú felmondás mindezekre figyelemmel jogszerű volt,

így a felmondás folytán a szerződés a szolgálati ingek tekintetében a Ptk. 321. § (1) bekezdése értelmében megszűnt.

Kötbérfizetési kötelezettség a Ptk. 245. § (1) bekezdése szerint kétségkívül csak akkor terhelheti a szerződést szegő kötelezettet, ha a szerződésszegés neki felróhatóan következett be. A kötelezett felróhatóságát azonban nem a jogosultnak kell bizonyítania, hanem a kötelezett mentheti ki magát a kötbérfelelősség alól annak bizonyításával, hogy a szerződésszerű teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az alperes pedig nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, hogy az azonnali hatályú felmondásra alapot adó szerződésszegés, a teljesítési határidő túllépése hibáján kívül következett be.

Az alperesnek ugyanis a várható teljesítési határidővel és - nagyságrendileg - a legyártandó ingek mennyiségével már a közbeszerzési dokumentáció alapján tisztában kellett lennie. A közbeszerzési eljárásban ugyanakkor az alperes úgy vett részt, hogy sem saját gyártási kapacitással, sem a szükséges alapanyaggal nem rendelkezett. Azt követően ezért, hogy az eredményes közbeszerzési eljárás nyertesének hirdették ki, elvárható lett volna, hogy megtegye a szükséges előkészítő intézkedéseket az alapanyag beszerzése és a gyártás megszervezése érdekében, hogy a szerződéskötést és a konkrét megrendelések beérkezését követően nyomban megkezdhesse a szolgálati ingek előállítását. Ilyen intézkedéseket azonban az alperes a per adatai szerint nem tett, hanem hónapokkal később, 2003. szeptember 08-án azt jelezte a felperesnek, hogy a teljesítési határidő lejártáig hátralévő idő rövidségére tekintettel kínai alapanyagból, Kínában kívánja a gyártást megvalósítani. A kínai ingszövetből azonban nem mutatott be mintát a felperes részére, és egyéb módon sem igazolta, hogy ez az ingszövet azonos tulajdonságokkal rendelkezik, mint az eredeti ajánlatában megjelölt „...” ingszövet és így megfelel a közbeszerzési kiírásban megfogalmazott elvárásoknak. 2003. november 01-ig az alperes a per adatai szerint nem végzett semmilyen gyártási tevékenységet, még próbagyártásba sem kezdett.

A szerződés aláírásának elhúzódására és a megrendelések késedelmes leadására ezért az alperes a kimentés körében megalapozottan nem hivatkozhat; a teljesítési határidő azonnali hatályú felmondásra alapot adó túllépése neki felróhatóan, az elvárható gondosságot nélkülöző eljárása miatt következett be.

A felperes mindezekre figyelemmel megalapozottan tartott igényt a keretszerződés 15. pontja szerinti kötbér megfizetésére.

A 16.748.920 forint összegű kötbér után a felperes a 2003. december 22-től az ítélet jogerőre emelkedéséig terjedő időszakra követelt késedelmi kamatot. Az ítélet jogerőre emelkedése napjának a jelen

esetben e határozat meghozatalának napja, vagyis 2015. szeptember 24. minősül. A 2003. december 22. és 2004. december 31. közötti időszakra az alperes a Ptk. 301. §-a értelmében a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott mértékű, a 2005. január 01-től 2005. szeptember 24-ig terjedő időszakra pedig a Ptk. 301/A. §-a és 685. § c) pontja értelmében a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt összegének megfelelő mértékű kamat fizetésére köteles. A Ptk-nak a 2013. évi XXXIV. törvény 14. § (3) bekezdésével, illetve (7) bekezdésével módosított 301/A. §-át, illetve 685. § c) pontját csak az e rendelkezések hatályba lépését követően kötött szerződések esetében kell alkalmazni, így e szabályok a jelen ügyben nem irányadók.

Az alperes mindezekre tekintettel 16.748.920 forint kötbér és 25.800.012 forint késedelmi kamat fizetésére köteles.

A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és helyette a jogszabályoknak megfelelő érdemi határozatot hozott.

A perben és a felülvizsgálati eljárásban teljes egészében nyertesnek bizonyult felperes jogi képviselőjével összefüggésben felmerült első- és másodfokú perköltséget, valamint felülvizsgálati eljárási költséget a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni, és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében viselnie kell a felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket is.

Budapest, 2015. szeptember 24.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró